

Effectief mobiliteitsbeleid

Over successen en illusies

Inspiratiebijeenkomst Volt
Den Haag, 15 september 2022

Arie Bleijenberg

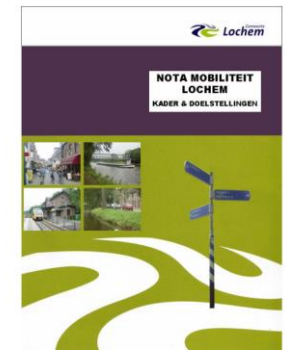
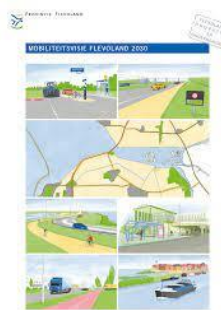
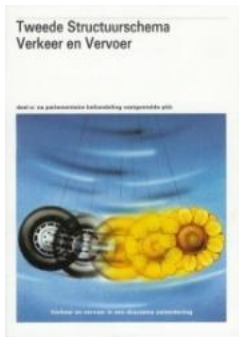
Hoe krijg je goed beleid?

“Beleid is niet louter het product van de strijd om de macht en een afweging van belangen. Beleid is ook de uitkomst van de uitwisseling van ideeën over verschillende oplossingen voor maatschappelijke problemen. Daarbij spelen wetenschappelijke inzichten en kennis een belangrijke rol. Beleid laveert altijd tussen enerzijds kennis en anderzijds macht.”

“Beleid is een consistent pakket van doelen en middelen.”

Mobiliteitsbeleid

Doelen zijn onveranderlijk: bereikbaar, leefbaar, veilig

(Politieke) meningsverschillen gaan over de middelen

Onvoldoende beleidsanalyse

Onvoldoende inzicht in complexe systeem ruimte en mobiliteit

Onvoldoende belangstelling voor wat echt werkt

Grote invloed lobby van belanghebbende bedrijven

Veilig

Maatschappelijke kosten verkeer en vervoer	Miljard euro 2018
Verkeersonveiligheid 678 verkeersdoden 21.700 ernstige verkeersgewonden	17,1
Milieuvervuiling	11,4
Files wegverkeer	3,8

KiM 2020

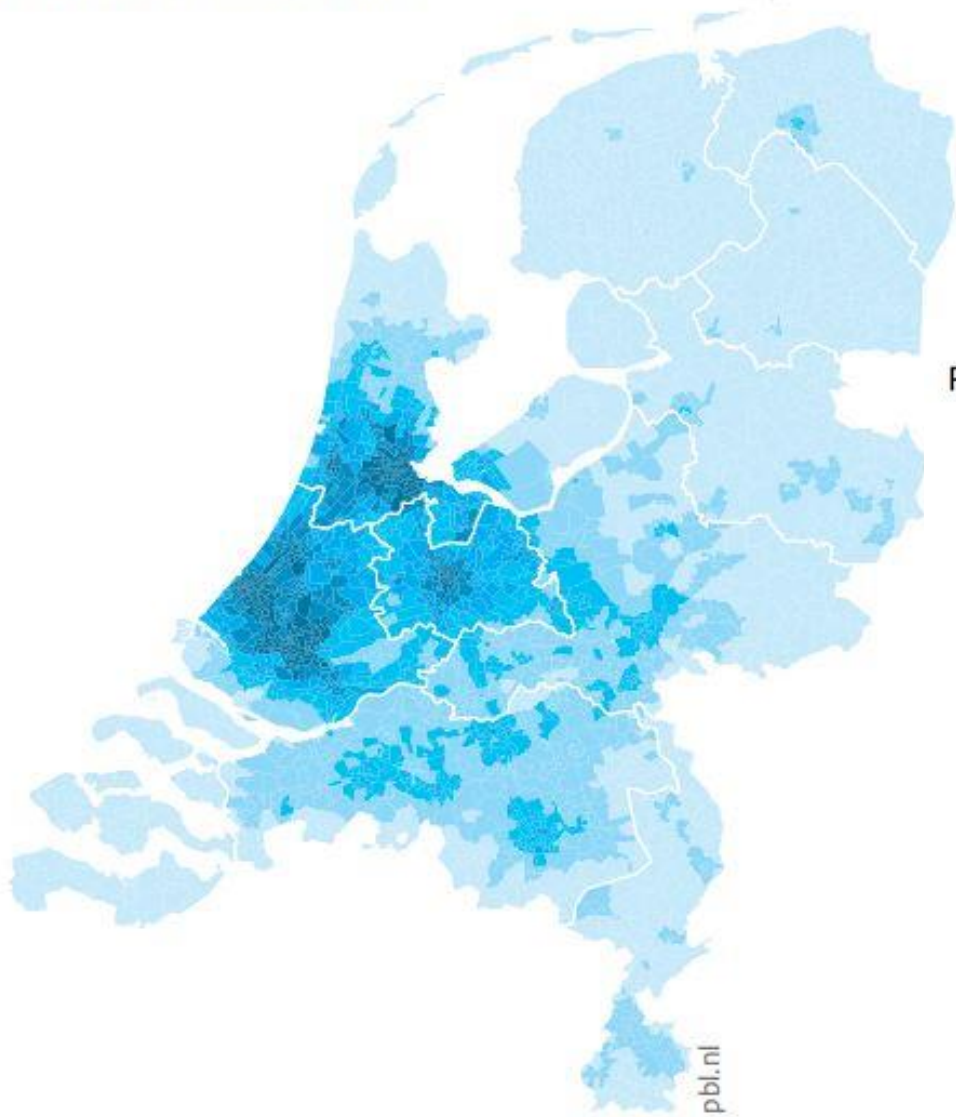
Beleid	Bestuur
Veiligheidseisen aan voertuigen	Europa
Ontwerp infrastructuur en publieke ruimte	Gemeenten
Handhaving alcohol en drugs in het verkeer	Rijk

Bereikbaarheid is sleutelbegrip

$$\mathbf{Bereikbaarheid} \left[\frac{1}{uur} \right] = \frac{\mathbf{Snelheid} \left[\frac{km}{uur} \right]}{\mathbf{Afstand} [km]}$$

Bereikbaarheid en verstedelijking

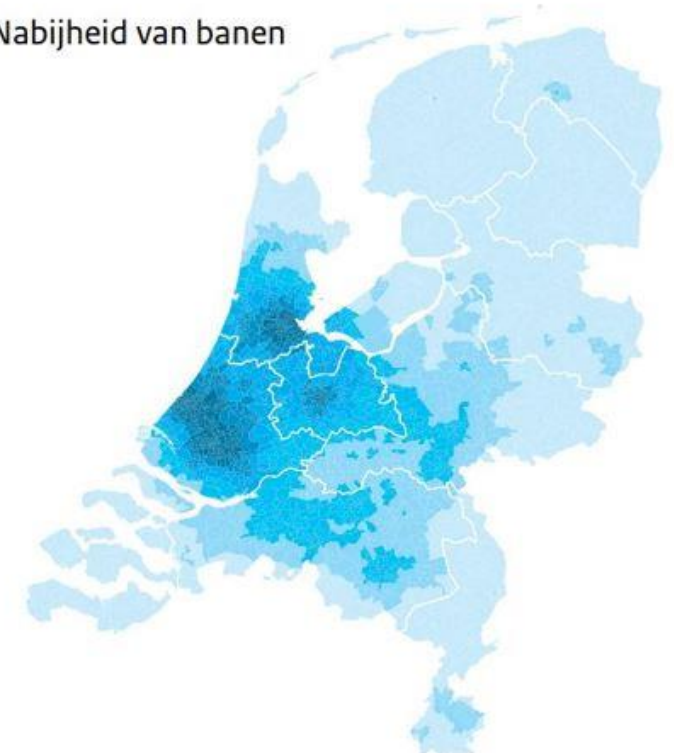
Bereikbaarheid van banen

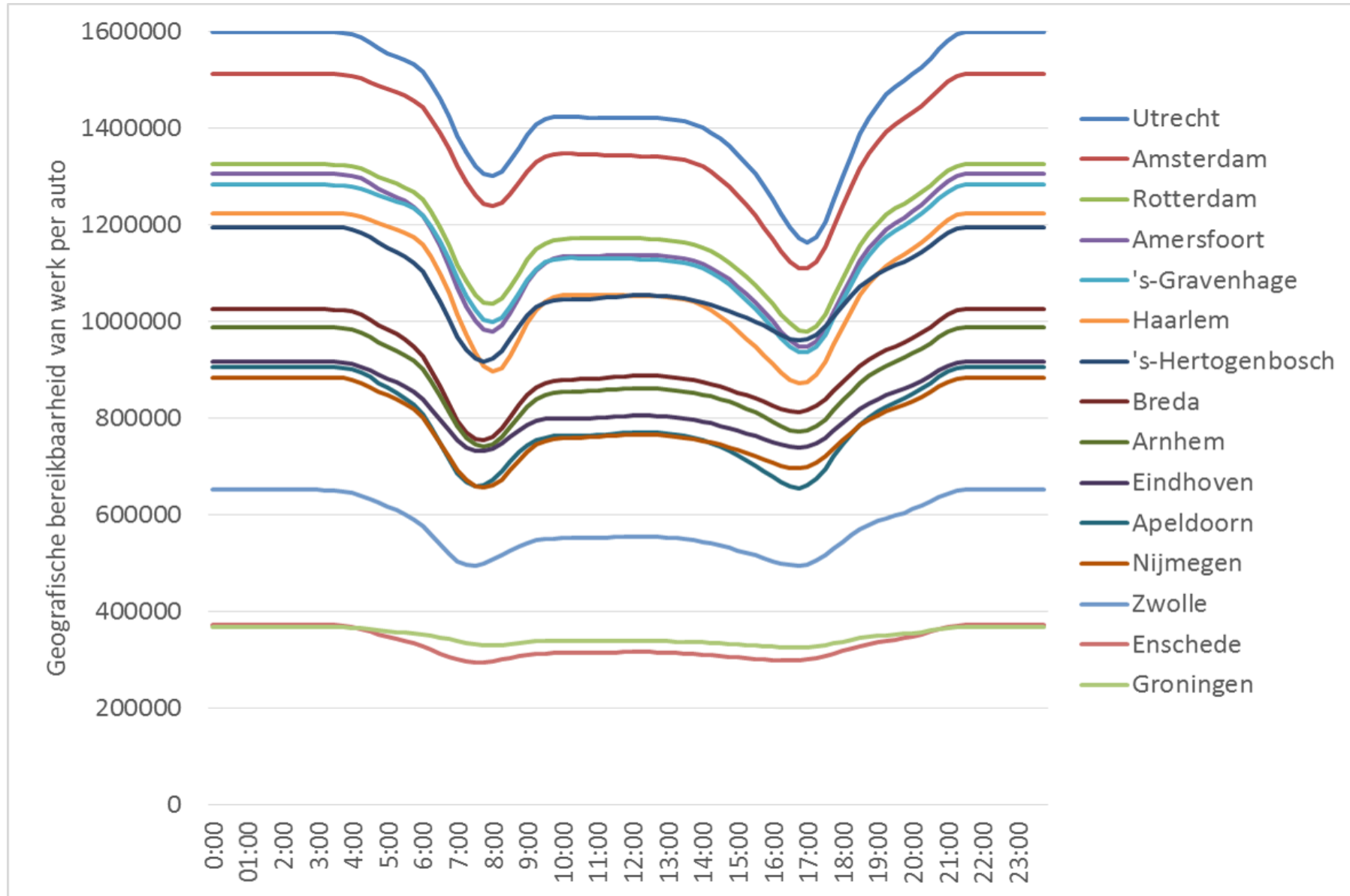
Reissnelheid

Nabijheid van banen

Bereikbaarheid en files

Files zijn onoplosbaar

Onderzoeksresultaten

[*The fundamental law of road congestion*](#) (2011)

Statisch onderzoek in 228 stedelijke regio's USA

1% extra wegcapaciteit geeft 1% extra verkeer

[*Induced vehicle travel in the environmental review process*](#) (2020)

Internationale metastudie

In stedelijke regio's 1% extra wegcapaciteit

- Snelwegen: 1% extra verkeer
- Stedelijke hoofdwegen: 0,75% extra verkeer

[*Do highway widenings reduce congestion?*](#) (2022)

Evaluatie van 16 snelwegverbredingen in Nederland: verkeer op hoofdwegennet neemt meer dan evenredig toe met de capaciteitsuitbreiding

Effecten openstelling oostelijke ringweg Amsterdam/Zeeburgertunnel 1990

Na twee jaar

Kruisingen van het Noordzeekanaal

+ 4,5% autoritten

+ 1% woonwerk verkeer (alle vervoerswijzen)

+ 5% overige motieven (alle vervoerswijzen)

+ 16% auto ochtendspits

+ 31% automobilisten kiest andere vertrektijd

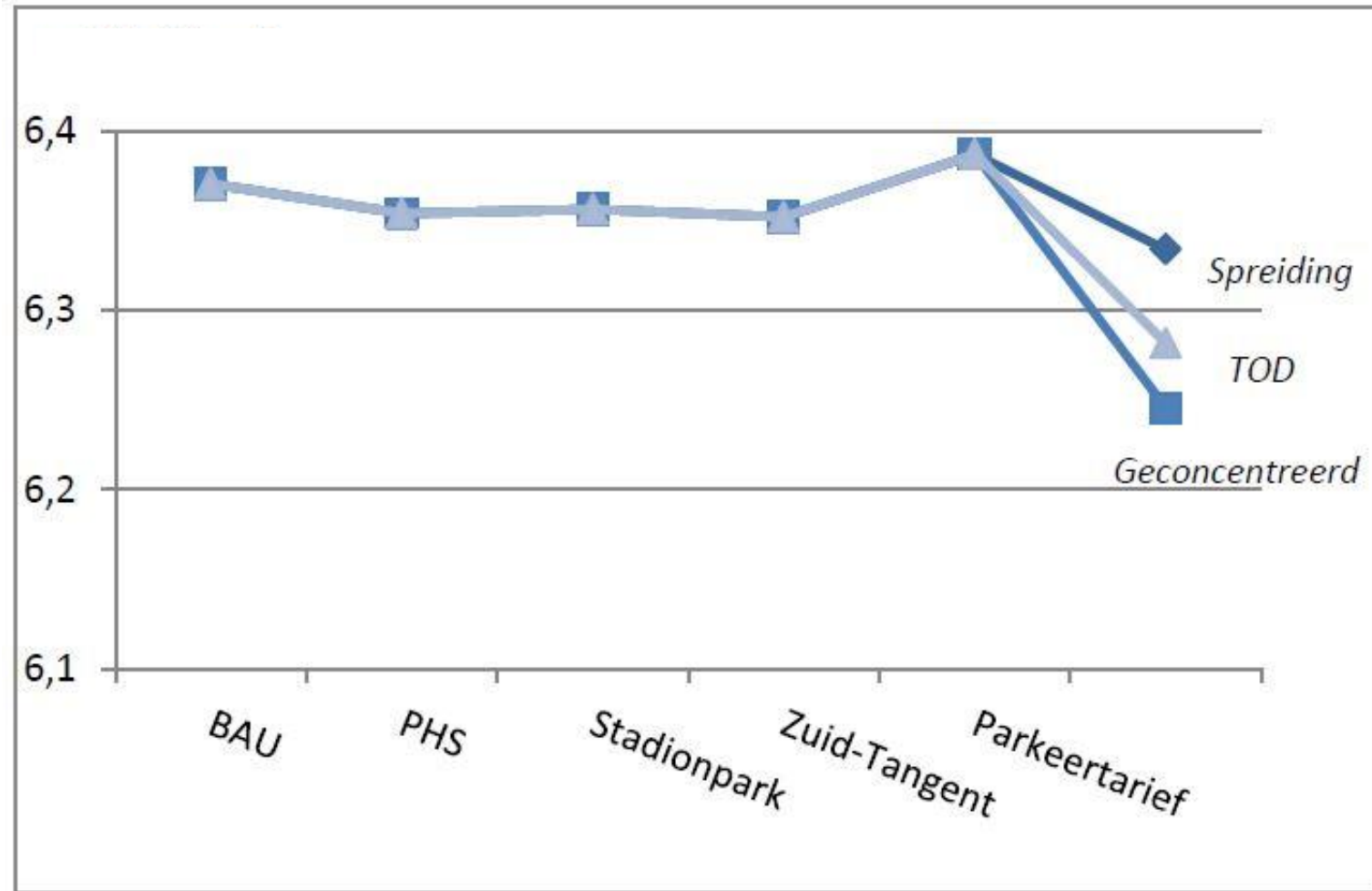
Noord-Holland (boven NZK) naar Amsterdam

- 11% bezettingsgraad auto (alle motieven)

- 7% bezettingsgraad auto (woonwerk verkeer)

Rijkswaterstaat 1992

Bereikbaarheid door ruimtelijke concentratie

Dertig jaar duurzame mobiliteit

Illusies	Successen
Stimuleren alternatieve vervoerswijzen	Milieueisen aan voertuigen
Kortere verplaatsingen	Milieueisen aan brandstoffen/energie
Vollere vrachtwagens	Differentiatie BPM, MRB en bijtelling
Rijgedrag (het nieuwe rijden)	Verstedelijking
Rekeningrijden	Herverdeling stedelijke ruimte
Vrijwillige afspraken	Parkeerbeleid
Onderzoek en pilots schone technologie	Milieuzones
Files oplossen	
Downsizing personenauto's	

Mensen willen niet van A naar B, maar naar C, D en E!

Complex systeem van mobiliteit en ruimte

Mobiliteitsgedrag is ruimtelijk gedrag

Elke vervoerswijze creëert eigen bestemmingen (naar de Wet van Say)

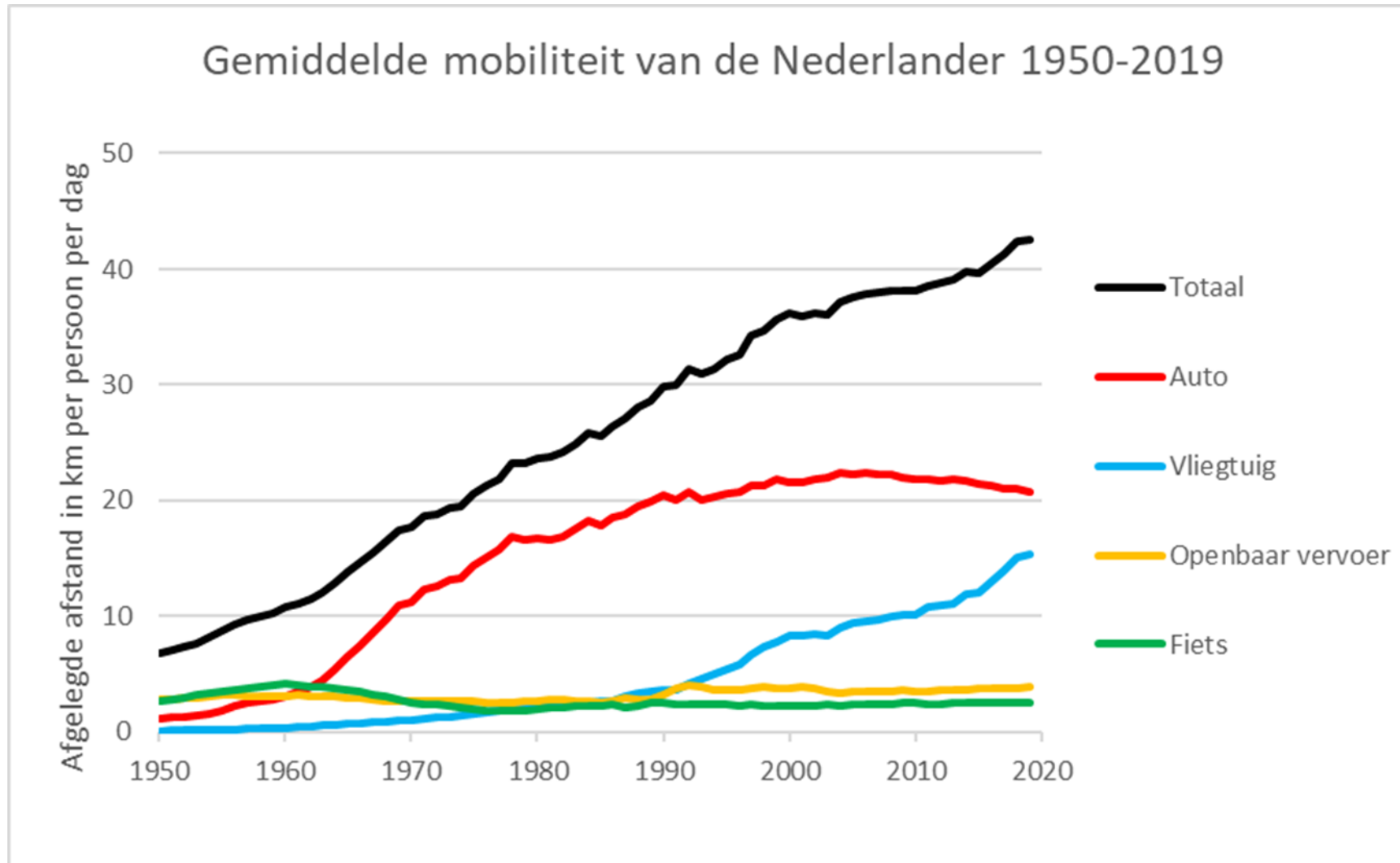
Weginfrastructuur bevordert suburbanisatie en ruimtelijke spreiding

Sneller vervoer leidt tot grotere afstanden

Aanbod vervoersmogelijkheden bepaalt de mobiliteitsontwikkeling (niet de vraag)

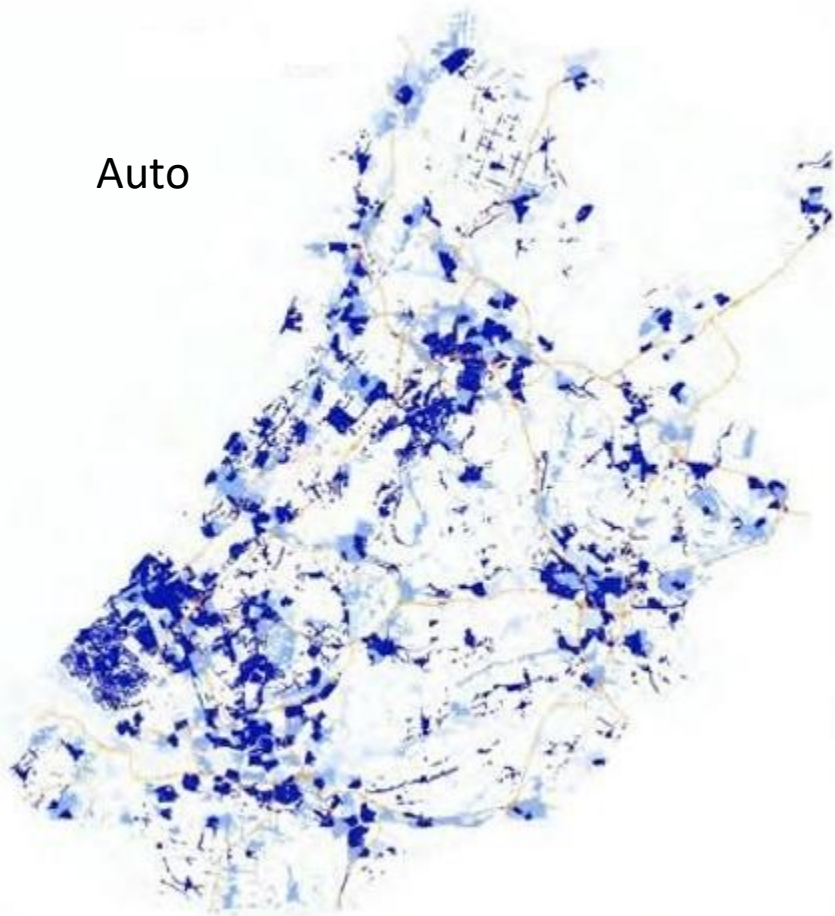
Bedrijven en bewoners kiezen zelf hun locatie

Zeventig jaar mobiliteit

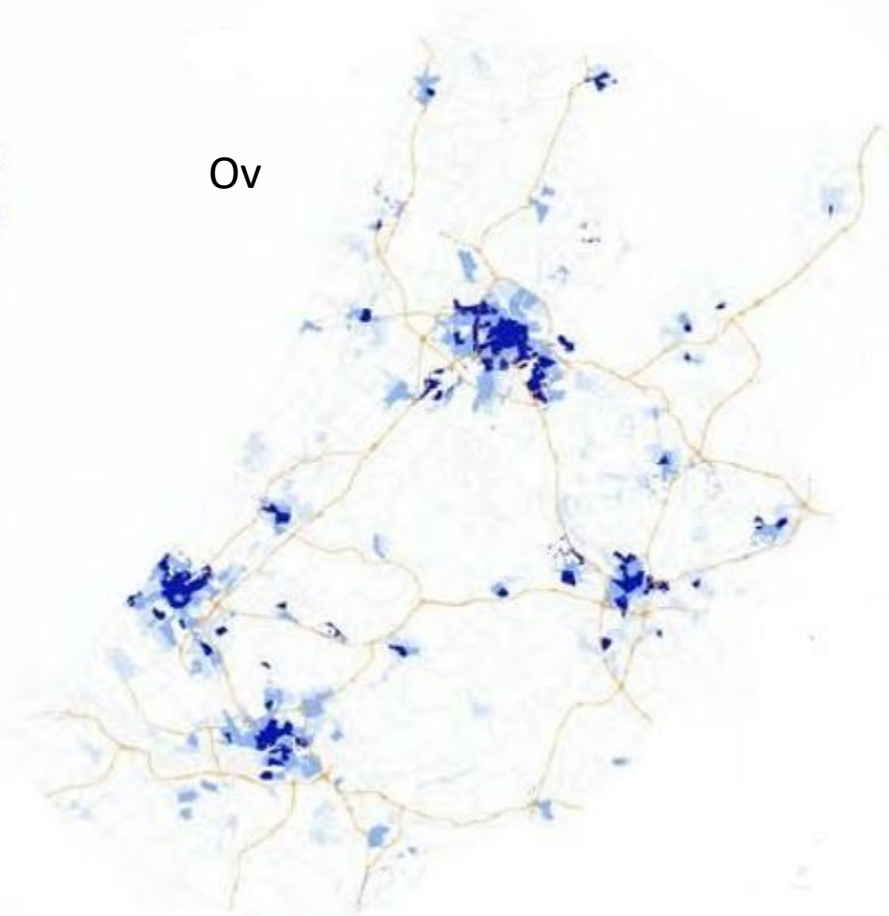

Van auto naar openbaar vervoer?

Auto

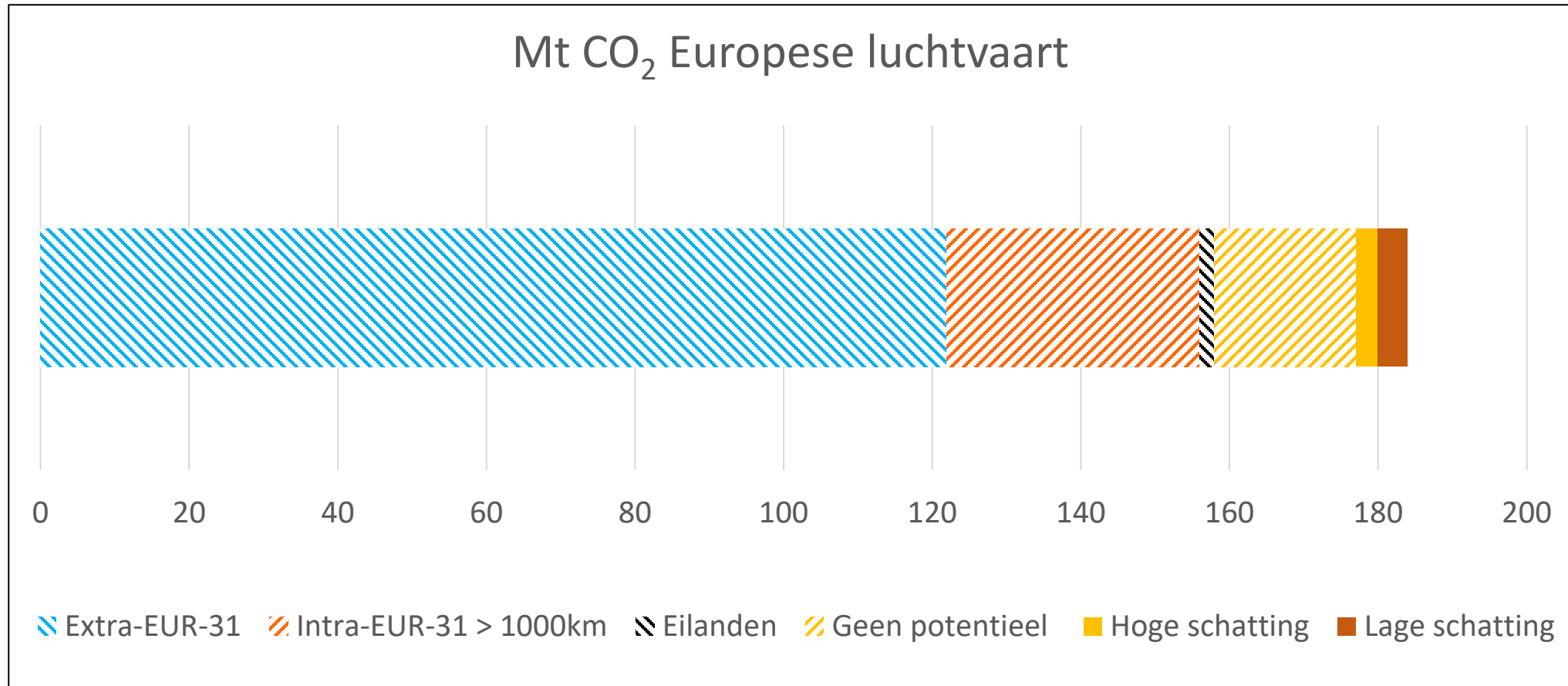

Ov

Aantal bestemmingen op een werkdag in de Randstad

Van vliegtuig naar trein?

Thuiswerken?

Verstedelijking bepaalt mobiliteitsgedrag

	Amsterdam	Meest stedelijk	Landelijk
Afgelegde afstand per dag		27 km -15%	32 km
Afstand tot ziekenhuis, station, theater		3 km	9 km
Autobezit per 1000 inwoners	270	420	520
Gemiddelde woonwerk afstand		17 km	20 km
Gemiddelde reistijd per dag		1,0 uur	0,9 uur
Gemiddelde snelheid		25 km/u -30%	33 km/u
Gemiddelde snelheid auto		42 km/u	48 km/u
Autokilometer per dag		11 km -40%	18 km
Ritten per auto	20%	35%	55%
Ritten per openbaar vervoer	16%	10% +400%	2%
Lopen en fietsen	59%	52%	42%

Woekeren met ruimte in de stad

Auto

Tram

50 INZITTENDEN

Fiets

15 KM/U

GEPARKEERD

Voetganger

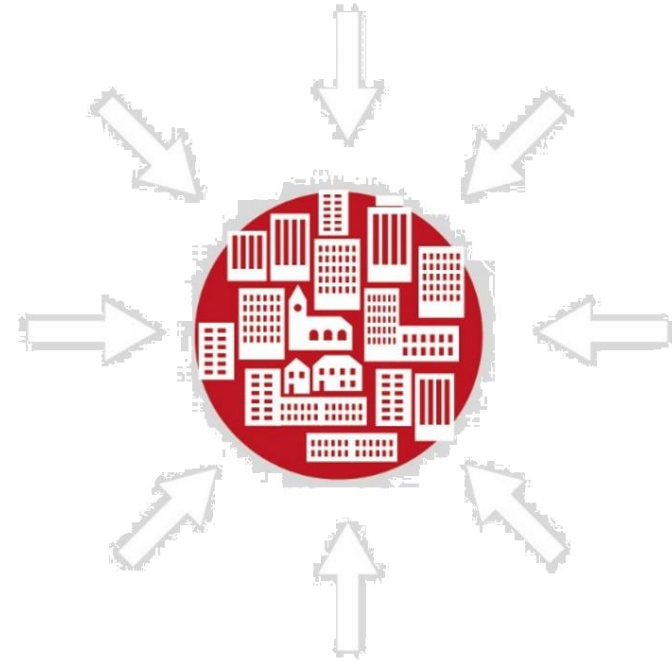
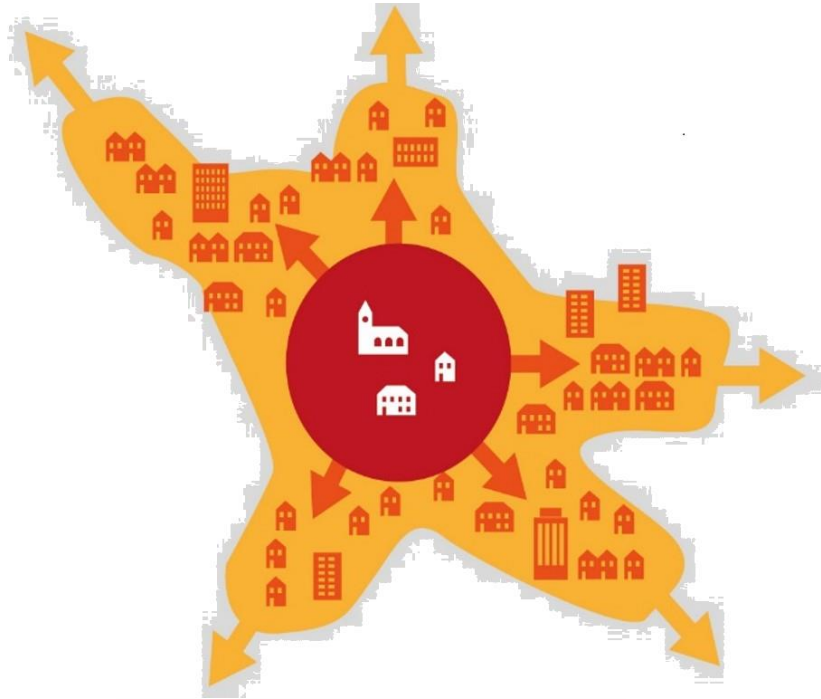

WANDELEND

STILSTAAND

Vervoerswijze en verstedelijking

Duurzame bereikbaarheid

Beleid	Bestuur
Streng milieueisen aan voertuigen, motoren en energie	Europa
Stedelijke verdichting en concentratie op alle ruimtelijke schaalniveaus	Provincies Gemeenten
Bereikbaarheidsfonds in plaats van Mobiliteitsfonds	Rijk
Prioriteit en geld voor vervoersvoorzieningen binnen stedelijk gebied	Rijk: verhogen BDU Gemeenten
Alle kantoren bij knooppunten openbaar vervoer	Provincies Gemeenten
Herverdeling publieke ruimte in steden	Gemeenten
Stringent parkeerbeleid	Gemeenten
Milieuzones voor nul-emissie voertuigen	Gemeenten
Stedelijke congestieheffing	Gemeenten
Geen verdere uitbreiding hoofdwegennet	Rijk
Luchtvaartheffingen	Rijk

Europa: Fit voor 55

Wetgevingspakket 14 juli 2021

European Climate Law: target GHGs 2030 from -40% to -55%

ETS EU Emissions Trading System: lower ceiling, end free allowances aviation, plus maritime

ETS-2 for buildings and road transport

Effort Sharing Regulation: NL -48% in 2030 (NL klimaatwet -49%)

Renewable Energy Directive: 40% energy in 2030 from renewable sources

Energy Efficiency Directive: almost double energy saving obligation for member states

CO2 standards for new cars and vans: -55% in 2030 and -100% in 2035 (t.o.v. 2021)

RefuelEU Aviation Initiative: increased blending of low carbon fuels

FuelEU Maritime Initiative: limit on the GHG content of energy used

Energy Taxation Directive: higher minimum taxes on diesel and LPG; minimum tax on kerosene

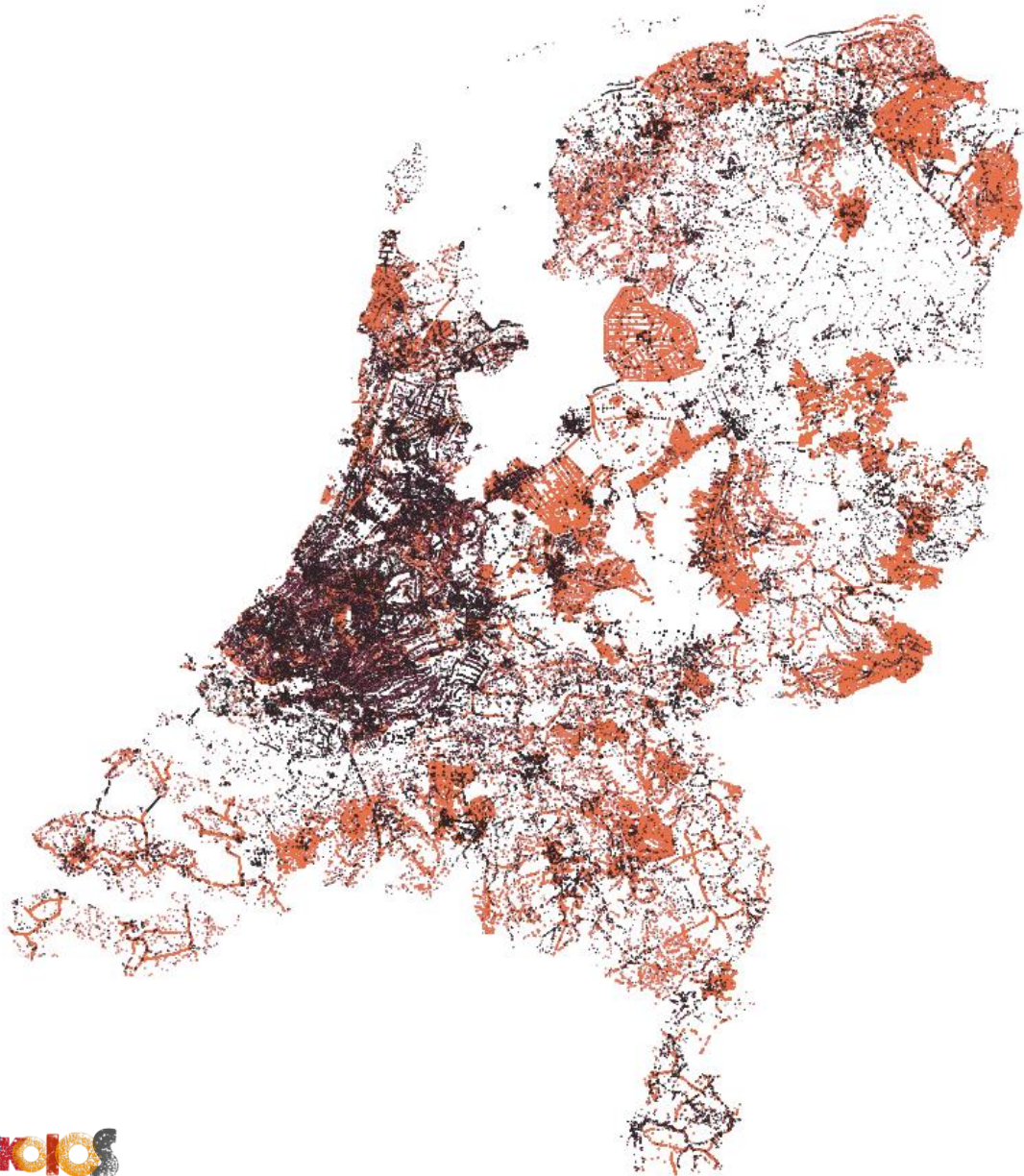
Carbon Border Adjustment Mechanism: electricity, cement, steel, iron, aluminum, fertilizers

Social Climate Fund: support for low-income households

Infrastructuur is grootste publieke vermogen

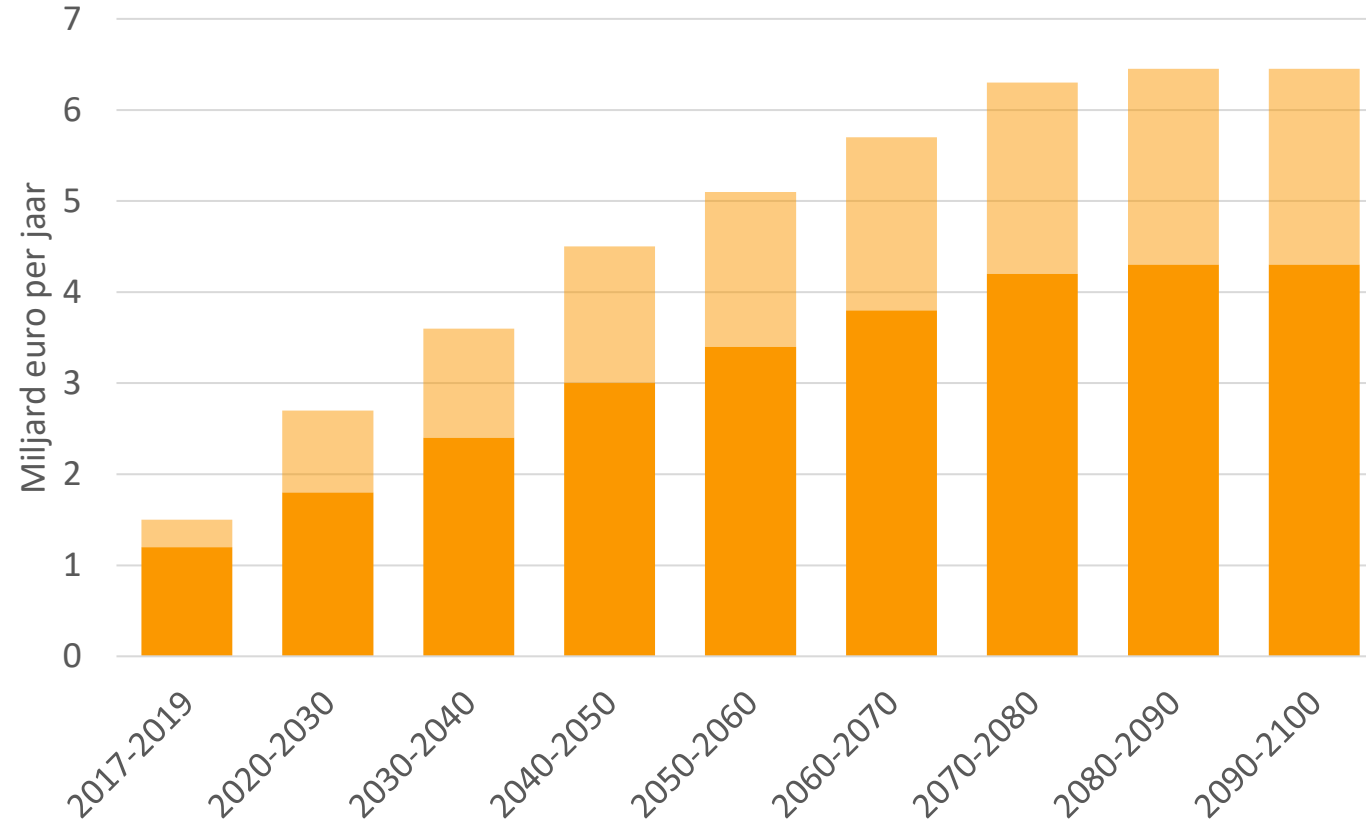
Overheidsbalans 2020	Miljard euro
Niet-financiële activa	540
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken overheden	299
GWW van semioverheidsbedrijven (Schiphol en zeehavens)	40
Bedrijfsgebouwen	94
Grond	36
Olie- en gasvoorraden	3
Overig	68
Schuld (financiële passiva min activa)	- 324
Vermogenssaldo	216

Civiele constructies: gemeenten en waterschappen

Type	Rijk	Provincie	Gemeente	Waterschap
Bruggen en viaducten	4.502	2.882	62.514	14.675
Tunnels, doorgangen	429	667	1.914	32
Sluizen	687	214	436	673
Stuwen	301	279	9.291	23.283
Duikers	304	5.586	82.642	85.942
Kades en steigers	415 km	35 km	1.785 km	288 km
Damwanden	181 km	191 km	354 km	56 km

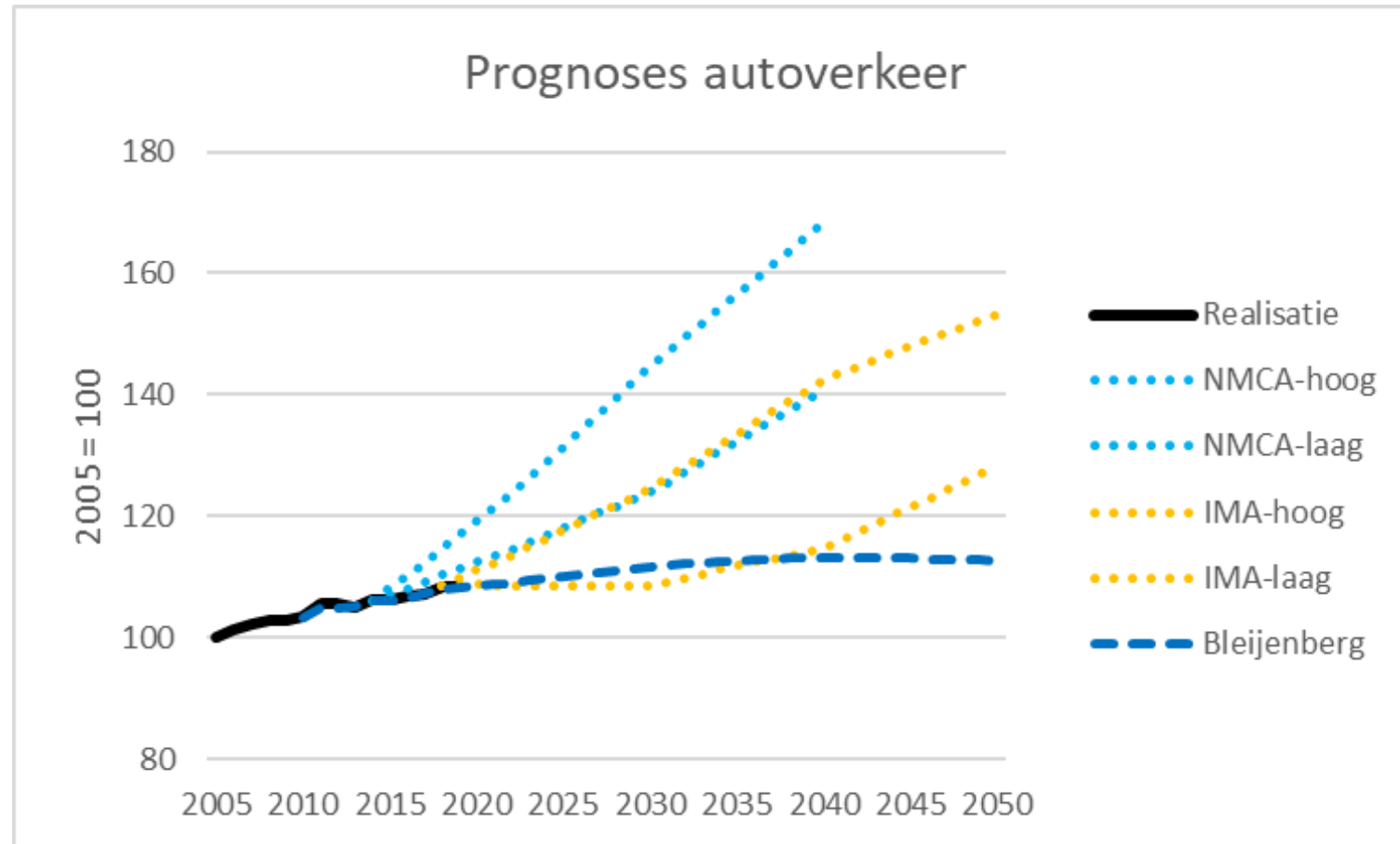
Landelijke prognose vervanging en renovatie

Mobiliteit is te goedkoop

Miljard euro (2010)	Totaal	Personen			Goederen		
		Totaal	Auto	Ov	Totaal	Weg	Overig
Infrastructuur	16,0	10,7	5,8	3,7	5,3	3,6	1,7
Ov-subsidies	3,2	3,2	-	3,2	-	-	-
Verkeersongevallen	8,6	7,2	5,3	0,7	1,4	1,4	0,0
Milieuvervuiling	9,7	6,0	4,9	0,4	3,6	3,1	0,6
Totaal kosten	37,5	27,1	16,0	8,0	10,3	8,1	2,3
Belastingen en gebruiksvergoedingen	16,1	13,4	12,8	0,4	2,7	2,6	0,1
Onbetaalde rekening	21,4	13,7	3,2	7,6	7,6	5,4	2,2

Automobiliteit is uitgegroeid

Verschuiven Overton-venster

Ondenkbaar
Radicaal
Acceptabel
Verstandig
Populair
Beleid
Populair
Verstandig
Acceptabel
Radicaal
Ondenkbaar

Doorbreken van taboes

Automobiliteit is uitgegroeid

Mobiliteit is te goedkoop

Files blijven, knelpunten verschuiven

Beter aanbod ov en fiets haalt mensen niet uit de auto

Bereikbaarheid is economisch en sociaal doel; mobiliteit is belang mobiliteitsbedrijven

Stedelijke verdichting is de goedkoopste manier om de bereikbaarheid te verbeteren

Decentralisatie van bevoegdheden en geld verbetert de bereikbaarheid

Verschuiven geld van aanleg naar instandhouding

Bedankt voor uw aandacht!

Vragen?

Gesprek!

Arie Bleijenberg
mail@ariebleijenberg.nl
www.ariebleijenberg.nl

Verder lezen:

[Vijf taboes over mobiliteit](#)
[Autoverkeer is uitgegroeid](#)

[Air2Rail](#)

[Mobiliteit en de stad: dans tussen transport en verstedelijking](#)

[Nieuwe mobiliteit – na het autotijdperk](#)

[Instandhouding civiele infrastructuur – landelijke prognose](#)

[How Europe can cut a third of its oil demand by 2030](#)

[European Green Deal – Fit for 55](#)

[Website T&E](#)